nedjeljni PLUS nedjeljni PLUS

Svestrani Riječanin nedavno se vratio s grčkog otoka Lezbosa, iz intenzivne misije u sklopu projekta Emergency Smile međunarodne organizacije Red Noses International

Vratiti osmijeh na dječje lice – to je naša moć, moć klaunova Crvenih nosova

MARKO KALC

još uvijek pod dojmom

Količina energije i pozitive koju smo svi zajedno proizveli je jedan od najupečatljivijih osjećaja koji smo iskusili. Roditelji su nam neprestano zahvaljivali. Stvorili smo osjećaj zajedništva s djecom i odraslima koji su nas prihvatili istog trenutka kada smo zakoračili u kamp

Ivana KOCIJAN
Snimio Silvano JUŽINA

Riječanin Marko Kalc nedavno se vratio s grčkog otoka Lezbosa, iz intenzivne misije organizirane u sklopu projekta Emergency Smile međunarodne organizacije Red Noses International. Njezin je dio i hrvatska udruga Crveni Nosovi klaunoduktori čiji je član i Marko. Red Noses International organizacija je koja pomoću humora i životne radosti pruža podršku ljudima koji su bolesni i pate, a na otoku gdje tisuće izbjeglica žive u teškim nehumanim uvjetima, takva je pomoć najpotrebnija. Cilj je projekta Emergency Smile bio poslati tim od četvero klauna na krizno područje gdje će raditi s izbjeglicama i socijalno ugroženim ljudima. Na grčkom otoku Lezbosu Riječanin je boravio od 14. studenog do 3. prosinca. Uz Kalca, klaunskog imena Leopold Frak, u misiju su išli i Ana Lavrinc iz Slovenije (Rita) i Lukasz Jedrzejczak iz Poljske (Hieronim) te Danac Frederik Bruun Birnbaum iz bečkog ureda Red Noses International koji je imao ulogu vode misije, tj. koordinatora. Kako je nekoliko mjeseca prije trebao ići u misiju, rekao sam »Da!«. U Grčkoj smo proveli dva tjedna, otkrio nam je Kalc.

Avantura je počela

Kalc je otkrio da su se najprije pet dana pripremali u Beču radeći na 40-minutnoj predstavi te planirajući razlom rada u Grčkoj.

– Put za tamo nam je trajao cijeli dan jer smo presjedali više puta i kada smo stigli tamo, saznali smo da nam je prijlaza ostala na drugom aerodromu i da će nam stići za tri dana! Avantura je počela – rekli smo svi smijući se. S klaunovima nikad nije tragičnog vremena. Većinu vremena na Lezbosu je padala kiša, pogotovo zadnji tjedan što nam je otežalo rad jer smo cijelo vrijeme radili na otvorenom. Imao sam sliku o tome kakva je situacija u kampovima po onome što sam pročitao i vidio na internetu, ali ništa me nije moglo pripremiti na to što sam vidio tamo.

Na Lezbos, gdje neke izbjeglice borave već dvije godine, stigli su nakon dogovora s Ljeličnicima bez granica te organizacijom Refugee4Refugees koja nabavlja odjeću, hranu i druge potrepštine za izbjeglice. Već prvog dana na

> *Uvjeti u kojima žive su grozni i jedna stvar me je doista iznenadila, a to je koliko su ljudi gostoljubivi: svatko koga smo sreli pozdravio nas je i osmijehnuo nam se*

Lezbosu, Emergency Smile ekipa po pljusku je s članom organizacije Refugee4Refugees posjetila izbjeglički kamp Olive Grove koji je smješten odmah pokraj velikog kampa Moria i naprovljen je usred polja maslina za ljude koji ne mogu ići u veliki kamp Moria jer je on jednostavno prenatrpan ljudima.

– U kampu Moria u jednom trenutku živjelo je oko 9.000 ljudi. Sada je brojka nešto manja, ali ne puno manja. I dalje je kamp prenatrpan. Bilo je hladno i kiša je padala dok smo hodali kroz kamp Olive Grove. Ljudi su bili na krovovima Satora popravljuući ih, neki su virili glavama kroz šatore gledajući nas, a neki su jednostavno hodali po kampu u japankama, bez čarapa, dok je kiša lila po njima. Voda se slijevala u malim potocima noseći blato i svu prljavštinu iz kampa. Uvjeti u kojima žive su grozni i jedna stvar me je doista iznenadila, a to je koliko su ljudi gostoljubivi: svatko koga smo sreli pozdravio nas je i osmijehnuo nam se. prisjeća se Kalc.

Energija i razigranost

Tijekom boravka na Lezbosu klaunovi su dosta radili u kampu Kara Tepe koji je u odnosu na Olive Grove i Moria puno ugodniji za život.

– U kampu ima oko 2000 ljudi i namijenjen je samo obiteljima koje većinom čekaju transfer do Atene iz koje onda mogu ići dalje. Kamp ima glavno pravilo koje glasi: ako se bilo tko od odraslih fizički obračuna, odmah skupa s obitelji ide natrag u Moria kamp. To naravno nitko ne želi pa je mir u kampu i higijenski uvjeti su zadovoljavajući. Prvi put kada smo došli u kamp igrati predstavu za djecu i odrasle, u daljini smo vidjeli mnoštvo djece koja vrišteći trče prema nama i u roku od samo nekoliko sekundi bili smo okruženi njima. Svatko od njih bilo je svoju dozu pažnje od nas. Količina energije i razigranosti koju ta djeca imaju je nevjerojatna. Ta djeca su većinom vani sama dok im roditelji obavljaju razne obaveze. Bilo je hladno taj dan i onda me je presjeklo u srcu kada sam vidio da je većina djece u japankama bez čarapa. Neki jednostavno nemaju dovoljno čarapa što me je doista rastužilo. A sva ta djeca uopće ne mare za to ili su potpuno zaboravila na hladnoću zbog tri klauna koja su s njima. Igrali smo predstavu u malenoj natkrivenoj prostoriji u kojoj se skupilo oko 250 ljudi i nepestano ih je još dolazilo tijekom predstave. Ljudi su nam bili jako blizu i doslovno sa svih strana. Morali smo pobjeći desetminuta prije kraja predstave jer se Hieronim izveo magični trik i onda su sva djeca poletjela prema njemu inzistirajuć da im pokaže trik ponovo. I onda je nastao kaos, priča nam Kalc i nastavlja:

– Djeca su skakala po nama, uzimali nam rekvizite, jedan mali dječak je poteo jonu komadić trake koji je vrijo iz malog kovčega koji je Hieronim nosio i izvukao cijelu traku i njome omotao sebe i jos jedno dijete. Istovremeno je Frederik, voda misije, pokušavao zatvoriti drugi veliki kovčeg s rekvizitima dok ga je deset dječjih ruku pokušavalo otvoriti. A nas troje klaunova smo se smijali zbog nemoći i kaosa koji je nastao. Bilo je zabavno. Uspjeli smo nekako izaći van, ali djeca su nas pratila i postavili neusporedive niti jedno dijete plakalo nakon naše intervencije. Mislim da smo kao klaunovi Crvenih nosova jedinstveni po nježnom i dobro promišljenom pristupu prema djeci, a i medicinskom osoblju. Jedna situacija mi je posebno draga, a dogodila se tijekom cijepljenja jedne djevojčice. Ugledao sam upaljenu 10-godišnju djevojčicu na ulazu Satora. Odmah sam dojurio do nje i poželio joj dobrodošlicu. Smirio sam ju i oboje smo se razigrali. Strah u njoj je nestao. Nakon nekoliko minuta doktor je povikao »Sljedeći!« Došao je red na njiu i opet je postala uplašena. Na engleskom sam joj rekao: »S tobom sam. S tobom ću biti cijelo vrijeme.« Potvrdno je kimnula glavom. Sjela je na stolicu. Doktor je pripremao igłu s cjepivom, dignuo joj je rukav majice i krenuo da ju nakon toga injektira u bocne iglom. Djevojčica je postala jos više uplašena i suze su joj počele teći niz obraz. Odmah mu je odgurnula ruku u kojoj je držao iglu. Rekao sam joj: »Sa tobom sam. Skupa ćemo se cijepiti!« Plakala je i dalje dok je gledala iglu kako se ponovo približava njenom ramenu. Ne znajući kako da joj odvratim pažnju približio sam joj se licem i njezino prislonio svoj crveni nos na njen nos. Odjednom se počela smijati iz svog srca. Gledali smo se u oči i oboje smo se smijali. Bilo je predivno! Taj prizor mi je zauvijek usađen u pamćenje. Smijuci se, doktor joj je dao cjepivo i rekao: »Upravo smo te cjepili smijehom!« Uau! – pomislio sam. Kako je ovo upravo bio mocan i znacajan trenutak. Olakšao sam situaciju i njoj i doktoru i djevojčica će s ovog cijepljenja otći nasmijana i s lijepim sjećanjem. To je naša moć. To je moć klaunova Crvenih nosova, rekao je Kalc.

Emotivni trenuci

Bio je to samo jedan od trenutaka prepunih emocija kako za njega, tako i za ostale članove ekipe.

– Sjećam se da sam tijekom trećeg dana cijepljenja u klinici Ljeličnika bez granica bio u jednom od Satora i izabavljao djlete. U Satoru je ubrzana dinamika. Djeca dolaze i već samo susreli, osmijehuli su nam se, priđali s nama... Čuli smo razne priče o kriminalu, ali nismo se obazirali na to, svima smo jednako dali i nikog nismo ignorirali. Iako je situacija jako neizvjesna i ti ljudi su u konstantnoj borbi, svi su jako zahvalni. Osim kratke predstave koje igramo kad god možemo, na različitim lokacijama, inače držimo i višednevne radionice crtkuskih vještina za djecu koja su u kampu te dnevnom boravku i izvedu je pred roditeljima. U ovom slučaju nismo to mogli jer je bilo previše djece i nije bilo prostora za izvođenje. Održali smo i radionicu humora za volontere, članove organizacije Refugee4Refugees. Održali smo je u njihovom stanu, u dnevnom boravku, kako bismo im pomogli da se opuste i poveže i kako bi kasnije isto mogli primijeniti na djecu. Mi se opuštamo radeći, cijeli moj tim je jedva čekao radit. Navečer bismo otišli u bar gdje su se okupljali članovi organizacija koje tamo djeluju i gdje se opet stalno pričalo o poslu jer je to svima potrebno. Od njih smo dobili puno komplimenata, svi su nas podržali. Bilo je puno emotivnih, humanih situacija koje je teško opisati. Na Lezbosu djeluju različite organizacije koje čine ogromnu kolektiv koji radi skupno. Još uvijek sam pod dojmom. Iako je teško vidjeti sve te ljude od kojih neki doslovno nemaju čarape, nikome od nas nije bilo teško. Svi smo se s misije vratili pozitivni iispunjeni, zaključio je Kalc.

Cirkus Pacijentus

Inače, priča o Crvenim nosovima započeta je prije 20-ak godina kada je u Beču osnovana organizacija Red Noses Austrija, a kako se ideja širila i na 10-ak drugih država, ukazala se potreba za osnivanjem međunarodne organizacije Red Noses International kroz koju djeluje na svjetskoj razini projektima kao što je Emergency Smile.

– Kada su migrantske krize postale sve učestalije, Red Noses International je pokrenuo poseban program za pomoć osobama u krizmim situacijama pod nazivom projekt Emergency Smile u sklopu kojeg sam boravio na Lezbosu, a prije toga i u Ukrajini te Bjelorusiji. Organizaciju programa vodi Red Noses International, a u provedbi sudjeluju klaunovi iz svih partnerskih udruga te međunarodne organizacije. Zaista, ova misija nije bila projekt hrvatskih Crvenih nosova, nego međunarodne organizacije, objasnio je Kalc.

Crveni nosovi klaunoduktori u Hrvatskoj djeluju u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci. Svestrani 29-godišnji riječki umjetnik dio je Crvenih nosova gotovo šest godina. Uz njega, odnosno Leopolda Fraka, riječki tim čine: Nataša Tepša (Pistacija Tockić), Nives Soldičić (Dumbus), Nina Sabo (Lila) i Jorge Correa Bethencourt (Torpedo). Riječki klaunovi/doktori svakog tjedna posjećuju Dječju bolnicu Kantrida, Dom za starije i nemoćne Kantrida te Palliajtrijski dječji odjel KBC-a Rijeka. U Hrvatskoj Crveni Nosovi zahvaljujući donatorima koji su prepoznali snagu njihove misije provode nekoliko programa. Osim onog po kojem su najpoznatiji – redoviti dječji program u bolnicama gdje dva klaunoduktora obilaze djecu i mijenjaju atmosferu bolnice, u odgojno-obrazovnim ustanovama za djecu s teškoćama u razvoju izvode predstavu Karavan Orkestar koju igraju tri klauna.

– Cirkus Pacijentus je projekt Crvenih nosova u sklopu kojeg četiri dana radimo u bolnici s djecom koja borave tamo cijeli tjedan te ih učimo razmim cirkuskim vještinama, trikovima i kreiramo tcke s njima, a peti dan nastupaju pred roditeljima i medicinskim osobljem. Kad idemo u Dom za starije promijenimo kostime jer tamo vole da si elegantan, obučen u skladu s njihovim vremenom, jako vole razgovarati, humor je suptilniji, puno pričamo i pjevamo... Takva druženja djeliuju jako pozitivno i imaju terapeutski učinak. I osoblje u bolnici i domovima nas podržava u našim aktivnostima. Ima razlike u radu s izbjeglicama i djecom u bolnici. Djeca izbjeglice nisu sramežljiva, ne boje se, razigrana su, puna energije i vrlo samostalna. Izdržljivija su jer su primorana biti vani sama cijeli dan. S druge strane, Uz njega, odnosno Leopolda Fraka, riječki tim čine: Nataša Tepša (Pistacija Tockić), Nives Soldičić (Dumbus), Nina

Uz Kalca, klaunskog imena Leopold Frak, u misiju su išli i Ana Lavrinc iz Slovenije (Rita) i Lukasz Jedrzejczak iz Poljske (Hieronim)